

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

זרקור

אלימות כלפי נשים

ריכוז נתונים לשנת 2016

זרקור זה מוגש לוועדה לקידום מעמד האישה ולשוויון מגדרי לקראת היום הבין-לאומי למאבק באלימות כלפי נשים, שיוצן ב-25 בנובמבר. בזרקור מוצגים נתונים של גופים שונים אודות מקרי האלימות כלפי נשים שהתרחשו בשנים האחרונות. הנתונים במסמך מתייחסים רק למקרים המדווחים לרשויות השונות או מאותרים על-ידן, ועל כן קרוב לוודאי שמספרן האמיתי של הנשים נפגעות האלימות הוא גבוה יותר, בכל סוגי התקיפות.

נתוני המשטרה

עבירות אלימות בין בני זוג

בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 נפתחו במשטרת ישראל 18,907 תיקים בגין תלונות על אלימות בין בני זוג, מהם כשני שלישים (12,447 תיקים) בגין תלונות נשים. בכל שנת 2015 נפתחו בסה"כ 21,683 תיקים בגין תלונות על אלימות בין בני זוג, מהם כשני שלישים (13,992 תיקים) היו בגין תלונות נשים.

כ-30% מתלונות הנשים בגין אלימות מצד בני-זוגן שהוגשו בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 הוגשו על-ידי נשים לא-יהודיות. אין באפשרותנו להתייחס לשכיחות האלימות כלפי נשים עולות, שכן משטרת ישראל אינה מעבירה יותר נתונים על אלימות בין בני זוג לפי ארץ מוצא.

פירוט העבירות בגין הוגשו תלונות של נשים על אלימות מצד בני זוגן בחדשים ינואר-אוקטובר 2016, לפי סוג עבירה (חלק מהתלונות כוללות מספר עבירות):

כ-59% מהתיקים שנפתחו בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 בגין תלונות נשים אודות אלימות במשפחה נגנזו (או בתהליך גניזה).
עילת הגניזה השכיחה ביותר היתה חוסר ראיות (72% מהתיקים שנגנזו) ולאחריה חוסר עניין לציבור (20% מהתיקים שנגנזו).
כשליש מהתיקים הועברו לפרקליטות. 6% מהתיקים עדיין נמצאים בחקירה.

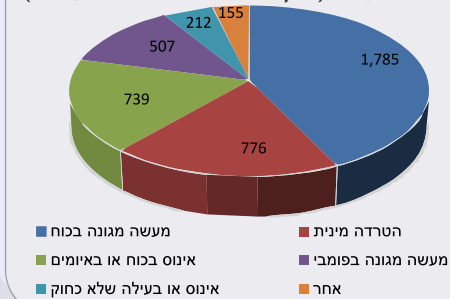
בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 ביצעה המשטרה 6,666 מעצרים בגין עבירות של אלימות בין בני זוג, כ-74% מהם היו בגין תלונות נשים, על אלימות מצד בן זוגן. 44% מהמעצרים בגין תלונות נשים על אלימות מצד בן זוגן היו עקב תלונות נשים לא יהודיות, שיעור הכפול משיעורן באוכלוסייה.

בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 הוגשו 2,353 כתבי אישום בגין אלימות כלפי נשים מצד בן זוגן. בכל שנת 2015 הוגשו 3,638 כתבי אישום בגין עילה זו.

עבירות מין

בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 נפתחו במשטרת ישראל 3,604 תיקים בגין תלונות על עבירות מין כלפי נשים. כ-32% מהמתלוננות היו קטינות. בכל שנת 2015 נפתחו בסך הכל 4,054 תיקים בגין תלונות על עבירות מין נגד נשים.

התפלגות עברות מין כלפי נשים, ינואר-אוקטובר 2016 לפי סוג עבירה (חלק מהתלונות כוללות מספר עבירות):

בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 הוגשו 418 כתבי אישום בגין עבירות מין כלפי נשים. בכל שנת 2015 הוגשו 671 כתבי אישום בגין עבירה זו.

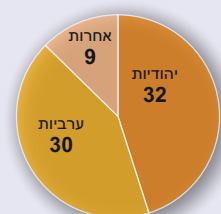
צווי הגנה מכוח החוק למניעת אלימות במשפחה

- בחדשים ינואר-ספטמבר 2016 הוגשו בבתי-המשפט 7,108 בקשות למתן צווי הגנה מכוח החוק למניעת אלימות במשפחה, מהן כ-7% נדחו והשאר התקבלו או שנסגרו ללא דחייה (לדוגמה בפשרה בין הצדדים).
- בשנים האחרונות מוגשות בממוצע בין 8,000 ל-9,000 בקשות בשנה.

בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 התקבלו במשטרה 496 תלונות בגין הפרת צווי הגנה אשר ניתנו מכוח החוק למניעת אלימות במשפחה, מהן 432 (87%) היו תלונות של נשים. בכל שנת 2015 התקבלו 524 תלונות על הפרת צווי הגנה, מהן 462 (88%) היו של נשים.

רצח נשים

רצח נשים על-פי קבוצות אוכלוסייה, 2016-2014 (עד סוף אוקטובר 2016)

על פי נתוני משטרת ישראל, במהלך השנים 2014-2016 (עד סוף אוקטובר 2016) נרצחו בישראל 71 נשים. כ-75% מהן נרצחו על-ידי בני זוגן (30 נשים) או על רקע משפחתי אחר (23 נשים).

45% מכלל הנשים הנרצחות הן נשים יהודיות (32); 42% מכלל הנשים הנרצחות הן נשים ערביות (30).

2 מתוך 10 נשים בישראל הן נשים ערביות; 4 מתוך 10 נשים שנרצחו היו נשים ערביות.

בחדשים ינואר-אוקטובר 2016 נרצחו 21 נשים, מתוכן 8 נשים נרצחו על-ידי בני זוגן, ו-8 נשים נוספות נרצחו על רקע משפחתי אחר. למעלה משליש מכלל הנשים שנרצחו בשנה זו הן ערביות (8).
3 מתוך 8 הנשים שנרצחו על-ידי בני זוגן בשנת 2016 הגישו תלונה קודמת במשטרה.

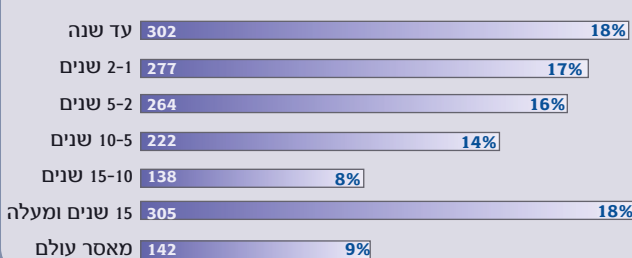

נתוני שירות בתי הסוהר

אסירים המסווגים כאסירי אלימות במשפחה

- בבתי-הסוהר כלואים כיום 2,262 אסירים המסווגים כבעלי פרופיל אלימות במשפחה (לרבות עבירות אלימות כלפי ילדים): 1,650 שפוטים ו-612 עצורים שטרם נגזר דינם. יודגש, כי האסירים מסווגים כאסירי אלימות במשפחה הן אם העבירה אותה ביצעו קשורה ישירות לאלימות במשפחה, והן אם ביצעו עבירה אחרת אבל קיים מידע לפיו הם בעלי פרופיל של אלימות במשפחה.
- 98% מהאסירים המסווגים כאסירי אלימות במשפחה הם גברים (2,213).
- כ-55% מהאסירים בעלי פרופיל אלימות במשפחה הם יהודים, כ-38% הם מוסלמים והיתר בני דתות אחרות.

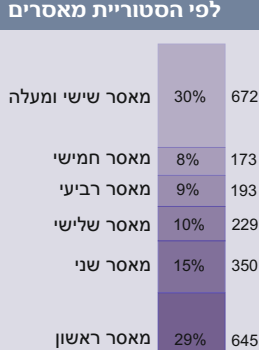
התפלגות אסירי האלימות במשפחה לפי תקופת המאסר

- כמחצית מהאסירים בעלי פרופיל אלימות במשפחה מרצים מאסר של חמש שנים או פחות; כחמישית מרצים עונש מאסר של עד שנה.

בשירות בתי-הסוהר פועלות מספר תוכניות לטיפול באסירי אלימות במשפחה: שתי מחלקות טיפוליות, קבוצות טיפוליות קצרות מועד וכן טיפול פרטני. בשנת 2015 שהו בשתי המחלקות 129 אסירים; ב-66 קבוצות טיפוליות שהתקיימו השתתפו 1,204 אסירים.

התפלגות אסירי האלימות במשפחה לפי הסטוריית מאסרים

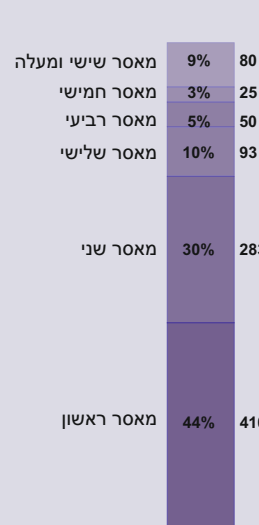

- יותר מ-70% מהאסירים בעלי פרופיל אלימות במשפחה נתונים במאסרים חוזרים; 30% נתונים במאסר שיש או יותר.

אסירים עברייני מין

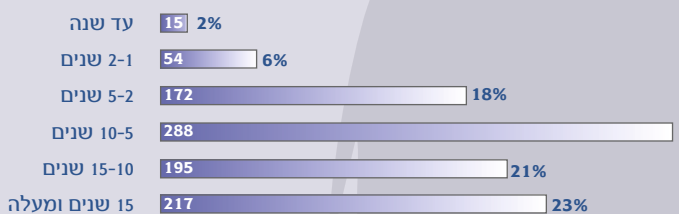
בבתי-הסוהר כלואים כיום בגין עבירות מין 941 אסירים, כ-72% מהם יהודים, כ-23% מוסלמים והיתר בני דתות אחרות.

התפלגות עברייני מין לפי היסטוריית מאסרים

- כמחצית (56%) מהאסירים השפוטים על עבירות מין נמצאים במאסר חוזר.

התפלגות עברייני מין לפי תקופת המאסר

- כ-44% מהאסירים הכלואים בגין עבירות מין מרצים מאסר של עשר שנים או יותר.

הטיפול באסירים הכלואים בגין עבירות מין נעשה במספר מסגרות: 3 מחלקות טיפוליות; קבוצות פסיכו-חינוכיות קצרות מועד בכלל בתי הסוהר; וקבוצה ייעודית לעברייני מין, במרכז בריאות הנפש בשיתוף משרד הבריאות. בשנת 2015 טופלו 165 אסירים במחלקות הטיפוליות, 85 אסירים בקבוצות פסיכו-חינוכיות, ו-50 אסירים בקבוצה הייעודית.

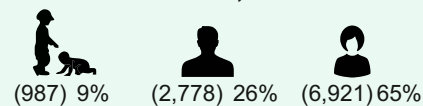
בשנת 2015 החל לפעול פיילוט לאסירים עברייני מין שאינם מודים בביצוע העבירה. מדובר בקבוצה טרום טיפולית שמטרתה לשנות דפוסי חשיבה כך שאסירים יודו בעבריתם ובכך יוכלו להתחיל טיפול בקבוצות הייעודיות. על-פי תשובת השב"ס, בדצמבר 2016 תיבחן אפקטיביות הטיפול ובהתאם לכך יוחלט כיצד לפתח את הפיילוט.

נתוני משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים

מרכזים לטיפול באלימות במשפחה

בשנת 2015 התקבלו במרכזים לטיפול באלימות במשפחה 14,136 פניות חדשות. במרכזים טופלו 10,686 פונים:

17% מהמטופלים במרכזים לטיפול באלימות במשפחה היו מהאוכלוסייה הערבית.

16% מהמטופלים במרכזים היו עולים, מתוכם כ-55% היו יוצאי חבר העמים, כ-36% היו יוצאי אתיופיה וכ-9% ממדינות אחרות.

טיפול ושיקום בגברים שנהגו באלימות

כיום פועלות בישראל שתי מסגרות בעבור גברים המורחקים מבתם בשל נקיטת אלימות כלפי בנות זוגם, ואין להם מקום מגורים חלופי:

דירת של"ב (שהייה למורחקי בית) בבאר שבע בהפעלת עמותת יחדיו של קרן רש"י, והוסטל הפועל במסגרת בית-נעם.

בשתי המסגרות הללו יכולים לשהות כמה עשרות גברים בלבד מדי שנה. עיקר מסגרות השהייה הקיימות כיום מיועדות לנשים נפגעות האלימות.

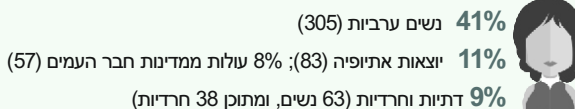
מידי שנה מפעיל שירות המבחן כ-25 קבוצות טיפוליות לגברים שנהגו באלימות כלפי בנות זוגם.

במהלך שנת 2015 השתתפו בהן כ-330

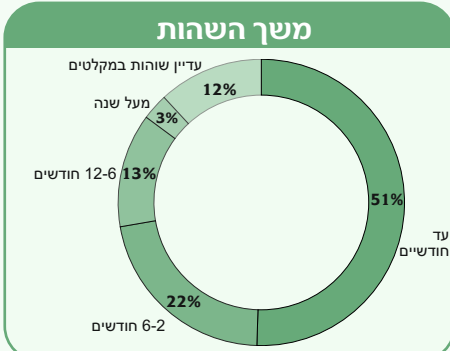
מקלטים לנשים נפגעות אלימות

במהלך שנת 2015 שהו ב-14 מקלטים לנשים נפגעות אלימות 738 נשים ועמן 989 ילדים - מהם כשני שלישים מתחת לגיל 6.

מאפייני הנשים השהות במקלטים:

מאפייני השהות במקלטים:

■ מרבית הנשים שהו במקלטים למשך חודשים ספורים.

כ-79% מהנשים שהו במקלטים פעם אחת,

16% פעמיים ו-5% שלוש פעמים או יותר.

מבין 650 הנשים שיצאו מהמקלט בשנת 2015, קרוב ל-60% (376 נשים) לא חזרו לגורם שהתנהגות אלימה כוון לרגע יציאתן מהמקלט: 147 נשים יצאו לדירור עצמאי, 36 נשים יצאו לדירת מעבר, 49 נשים יצאו למקלט אחר, והשאר יצאו למקומות אחרים.

על פי חוק שירותי רווחה התשע"ב-2012, אישה שיוצאת ממקלט לנשים נפגעות אלימות לאחר שהות של לפחות 60 ימים ואינה שבה לביתה, תהיה זכאית, בתנאים מסוימים, למענק הסתגלות. בשנת 2015 קיבלו את המענק 161 נשים, ומתחילת יישום החוק קיבלו אותו כ-550 נשים. כאמור, כמחצית מהנשים שהו במקלטים פחות מחודשיים, שהם פרק הזמן המינימלי שמאפשר זכאות למענק ההסתגלות (בתנאים הקבועים בחוק).

הטיפול בנפגעות ונפגעי תקיפה מינית

מרכזי סיוע: בישראל יש 11 מרכזי סיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית, הנותנים שירותי קו חירום ותמיכה ראשונית לנפגעים, וכן ליווי והפניה לגורמים ולשירותים אחרים בקהילה. תשעה מתוכם מאגדים תחת איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית (ראו בפרק המתאים בזרקור).

מרכזים רב תחומיים איזוריים: מרכזים אלו נועדו לתת טיפול נפשי ארוך טווח לנפגעות תקיפה מינית, הן טיפול פרטני והן טיפול קבוצתי. בשנת 2015 הפעיל משרד הרווחה חמישה מרכזים ברחבי הארץ, בהם טופלו 807 מטופלות. בתוך המרכזים פועלות גם ארבע יחידות ייעודיות לגברים נפגעי תקיפה מינית.

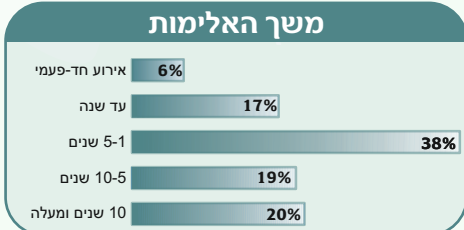
יחידות קטנות לטיפול: היחידות הקטנות לטיפול בנפגעות תקיפה מינית פועלות ברשויות מקומיות במסגרת המחלקות לשירותים חברתיים. היחידות הוקמו כדי להרחיב את פריסת שירותי הטיפול לנפגעות תקיפה מינית, ולתת מענה לאוכלוסיות מיוחדות. כיום פועלות 25 יחידות לטיפול בנפגעות תקיפה מינית, בהן מטופלות 468 נשים. 4 יחידות נוספות נמצאות בשלבי הקמה.

נוסף על אלו, הטיפול בנפגעות ובנפגעי תקיפה מינית נעשה גם במסגרת "בית אמיתי" - קהילה טיפולית פתוחה לנערות וצעירות נפגעות תקיפה מינית; "בית אלה" - מסגרת חוץ ביתית לנשים נפגעות טראומה מינית בתקופת ילדותן; וכן ב-13 מרכזים לטיפול בקטינים וקטינות נפגעי תקיפה מינית.

הטיפול בעברייני מין

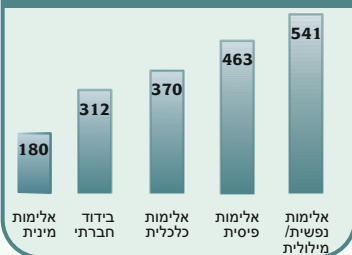
טיפול בעברייני מין (שאינם כלואים) מבוצע במסגרת קבוצות לטיפול ייעודי ופסיכו-חינוכי של שירות המבחן; במרכזים למתן טיפול ייעודי לעברייני מין (לרבות כאלה עם צרכים מיוחדים), באופן פרטני או קבוצתי; ובמרכז "מעגלים" - מרכז הפועל כמודל על רצף השיקום ומציע מסגרות טיפול ברמות שונות של אינטנסיביות.

מאפייני האלימות ממנה סבלו הנשים השהות במקלטים:

מרבית הנשים שטופלו במקלטים סבלו מאלימות באופן מתמשך; רק 6% מהנשים הגיעו למקלט לאחר אירוע אלימות חד פעמי.

סוג האלימות

■ סוג האלימות הרווח ביותר עליו דיווחו הנשים במקלטים היה אלימות נפשית או מילולית, ולאחריו אלימות פיזית. רוב הנשים דיווחו כי חוו יותר מסוג אחד של אלימות.

דירות מעבר

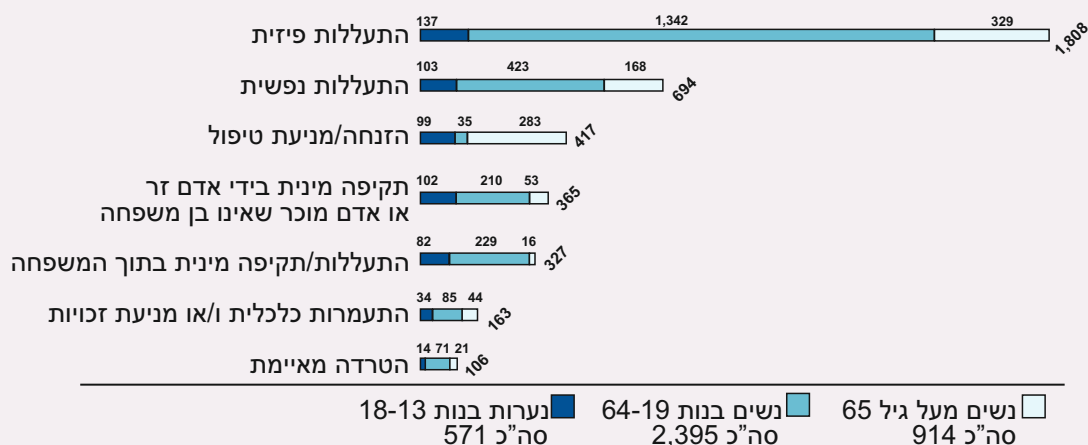
כיום פועלות כ-18 דירות מעבר לנשים נפגעות אלימות וילדיהן. מתוכן 12 דירות מתוקצבות על-ידי משרד הרווחה, ושש דירות נוספות ממומנות על-ידי עמותת אישה לאישה ומופעלות על ידה. אחת מהדירות מיועדת לנשים מהחברה הערבית ואחת לנשים מהחברה החרדית. בשנת 2015 שהו בכל דירות המעבר 45 נשים ו-97 ילדים.

נתוני משרד הבריאות

- בשנת 2015 דווחו במערכת הבריאות 4,912 מקרים של אלימות במשפחה ותקיפה מינית של נשים או נערות שהגיעו לקבל טיפול במסגרות הבריאות - בתי חולים, קופות חולים וטיפות חלב (תחנות לבריאות המשפחה) - נמוך במעט ממספר הדיווחים בשנת 2014 שעמד על 5,055 מקרים.
- 2,108 נשים ונערות אותרו בבתי-החולים, 1,772 אותרו בקופות החולים ו-1,032 אותרו בתחנות טיפת חלב.
- מתחנות טיפת חלב נמסר על 809 נשים נוספות לגביהן עלה חשד לאלימות במשפחה, אולם הוא לא בוטא.
- סיבות הפגיעה השכיחות ביותר היו התעללות פיזית (כ-47% מהנשים שדווח עליהן) והתעללות נפשית (כ-18% מהנשים שהתקבל עליהן דיווח).
- הפגיעה הרווחת בקרב נערות בנות 13-18 הייתה תקיפה מינית; כמחצית ממקרי התקיפה המינית של נערות היו בתוך המשפחה. הפגיעה הרווחת הבאה בקרב קבוצת הגיל הזו היא התעללות פיזית.
- הפגיעה הרווחת בקרב נשים מעל גיל 65 הייתה התעללות פיזית, ולאחריה הזנחה/מניעת טיפול.

דיווחים שהתקבלו מהשירותים הסוציאליים בבתי-החולים ובקופות החולים על נשים שנמצא או התעורר חשד שהן נפגעות אלימות במשפחה או תקיפה מינית, לפי סוג הפגיעה וגיל-2015

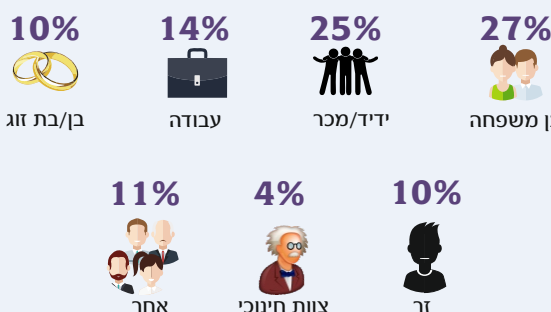

נשים מעל גיל 65
סה"כ 914
נשים בנות 19-64
סה"כ 2,395
נערות בנות 13-18
סה"כ 571

נתוני איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית

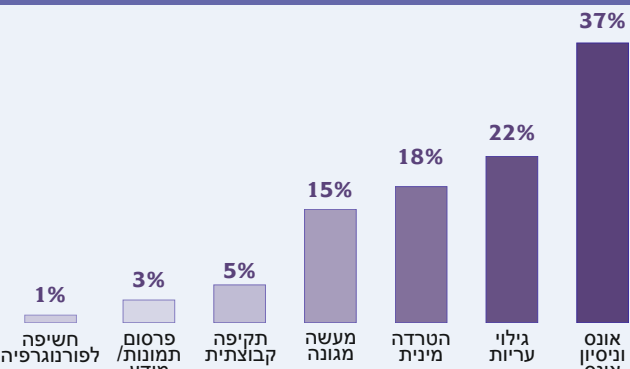

התפלגות פניות אל מרכזי הסיוע לפי זהות הפוגע 2015

- ביותר מרבע מהפניות בהן דווחה זהות התוקף, הפוגע היה הורה או בן משפחה אחר (27.3%).
- ב-10% בלבד מבין הפניות הפוגע היה גורם זר לנפגעים.

התפלגות פניות אל מרכזי הסיוע לפי סוג התקיפה 2015

■ סיבת הפנייה השכיחה ביותר בקרב כלל הפונים הייתה אונס וניסיון לאונס.

■ בשנת 2015 התקבלו באיגוד מרכזי הסיוע (הכולל תשעה מרכזים) 9,197 פניות חדשות. מהן כ-87% מנשים, נערות או ילדות.

מדובר בעלייה של 2.9% ביחס למספר הפניות בשנת 2014 (8,938), ובעלייה של 6.5% ביחס למספר הפניות בשנת 2013 (8,637).

■ כ-57% מהנשים שפנו ודיווחו על גילן היו קטינות בעת הפגיעה בהן.

■ כ-43% מהפגיעות התרחשו במגורי הפוגע, במגורי הנפגע או במגורים משותפים.